

HOTĂRÂREA CURȚII
26 noiembrie 2002*

Ministre de l'Intérieur
împotriva
lui Aitor Oteiza Olazabal

[cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Conseil d'État (Franța)]

„Libera circulație a persoanelor – Restricții – Ordine publică – Măsuri de control care limitează la o parte a teritoriului național dreptul de ședere al unui resortisant al unui alt stat membru”

Cauza C-100/01

În cauza C-100/01,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 234 CE, de Conseil d'État (Franța) de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

Ministre de l'Intérieur

și

Aitor Oteiza Olazabal,

o hotărâre preliminară privind interpretarea articolelor 6, 8 A și 48 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 12 CE, 18 CE și 39 CE) precum și a Directivei 64/221/CEE a Consiliului din 25 februarie 1964 privind coordonarea măsurilor speciale referitoare la deplasarea și șederea cetățenilor străini, măsuri justificate din motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică (JO 1964, 56, p. 850),

CURTEA,

compusă din domnul G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, domnii J.-P. Puissechet, M. Wathelet și R. Schintgen, președinți de cameră, domnii C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (raportor) și V. Skouris, doamnele F. Macken și N. Colneric, domnii S. von Bahr și J. N. Cunha Rodrigues, judecători,

avocat general: domnul A. Tizzano,
grefier: doamna M.-F. Contet, administrator,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru domnul Oteiza Olazabal, de D. Rouget, avocat,

– pentru guvernul francez, de domnii R. Abraham, G. de Bergues și C. Chevallier, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: franceza.

- pentru guvernul spaniol, de Abogacía del Estado
- pentru guvernul italian, de domnul U. Leanza, în calitate de agent, asistat de doamna F. Quadri, avvocato dello Stato,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul D. Martin și de doamna C. O'Reilly, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale domnului Oteiza Olazabal, reprezentat de D. Rouget , ale guvernului francez, reprezentat de domnul R. Abraham și de doamna C. Bergeot, în calitate de agent, ale guvernului belgian, reprezentat de doamna A. Snoecx, în calitate de agent, ale guvernului spaniol, reprezentat de Abogacía del Estado, și ale Comisiei, reprezentată de domnul D. Martin și de doamna C. O'Reilly în ședința din 15 ianuarie 2002,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 25 aprilie 2002,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Decizia din 29 decembrie 2000, primită de Curte la 28 februarie 2001, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a adresat, în temeiul articolului 234 CE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 6, 8 A și 48 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 12 CE, 18 CE și 39 CE) precum și a Directivei 64/221/CEE a Consiliului din 25 februarie 1964 privind coordonarea măsurilor speciale referitoare la deplasarea și șederea cetățenilor străini, măsuri justificate din motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică (JO 1964, 56, p. 850),

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între, pe de o parte, ministrul francez de interne și, pe de altă parte, domnul Oteiza Olazabal, resortisant spaniol, cu privire la legalitatea măsurilor de limitare a dreptului de ședere a acestuia din urmă la o parte a teritoriului francez.

Cadrul juridic

Dreptul comunitar

3 Articolul 6 primul paragraf din tratat prevede:

„În domeniul de aplicare al prezentului tratat și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau naționalitate”.

4 Articolul 8 A alineatul (1) din tratat prevede:

„Orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de prezentul tratat și de dispozițiile adoptate în vederea aplicării sale.”

5 În conformitate cu articolul 48 din tratat:

„1. Libera circulație a lucrătorilor este garantată în cadrul Comunității cel târziu până la sfârșitul perioadei de tranziție.

2. Libera circulație implică eliminarea oricărei discriminări pe motiv de cetățenie între lucrătorii statelor membre, în ceea ce privește încadrarea în muncă, remunerarea și celelalte condiții de muncă.

3. Sub rezerva restricțiilor justificate de motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică, libera circulație a lucrătorilor implică dreptul:

(a) de a accepta oferte reale de încadrare în muncă,

(b) de a circula liber în acest scop pe teritoriul statelor membre,

(c) de ședere într-un stat membru pentru a fi încadrat în muncă în conformitate cu actele cu putere de lege și a actele administrative care reglementează încadrarea în muncă a lucrătorilor statului respectiv;

[...]

6 Articolul 2 alineatul (1) din Directiva 64/221 prevede:

„Prezenta directivă reglementează măsurile referitoare la intrarea pe teritoriu, la eliberarea sau reînnoirea permisului de ședere sau la expulzarea din teritoriu, măsuri care sunt luate de către statele membre din motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică.”
[traducere neoficială]

7 Articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva 64/221 prevede:

„1. Măsurile luate din motive de ordine publică sau siguranță publică trebuie să se întemeieze exclusiv pe comportamentul persoanei care face obiectul acestor măsuri.

2. Existența unor condamnări penale nu poate justifica în mod automat luarea acestor măsuri.”

8 În temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (a) din Directiva 68/360/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1968 privind eliminarea restricțiilor de circulație și de ședere în cadrul Comunității pentru lucrătorii din statele membre și familiile acestora (JO L 257, p. 13), permisul de ședere al unui lucrător migrant „este valabil pe întreg teritoriul statului membru care l-a eliberat.”[traducere neoficială]

9 Conform articolului 10 din Directiva 68/360:

„Statele membre nu se pot deroga de la dispozițiile prezentei directive decât invocând motive de ordine publică, siguranță publică sau sănătate publică.” [traducere neoficială]

Dreptul național

10 Articolul 2 din Decretul nr. 46-448 din 18 martie 1946 de aplicare a articolelor 8 și 36 ale Ordonanței din 2 noiembrie 1945 privind condițiile de intrare și de ședere a străinilor în Franța, astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 93-1285 din 6 decembrie 1993 (JORF din 8 decembrie 1993, p. 17045, denumit în continuare „Decretul nr. 46-448”), prevede:

„Sub rezerva condițiilor prevăzute la articolul 1, străinii au drept de ședere și de liberă circulație pe teritoriul francez.

Cu toate acestea, ministrul francez de interne poate desemna prin decret anumite departamente în care străinii nu pot, începând cu data publicării decretului menționat, să-și stabilească domiciliul fără obținerea în prealabil a autorizației prefectului locului în care intenționează să locuiască.

Permisele de ședere ale străinilor domiciliați în aceste departamente au o mențiune specială care le fac să fie valabile în departamentul respectiv.

În cazul în care un străin care nu este titularul unui permis de ședere trebuie să fie supus unei supravegheri speciale, pentru motivul conduitei sau a antecedentelor sale, ministrul francez de interne poate să-i interzică acestuia să aibă reședința în unul sau mai multe departamente. Comisarul Republicii poate, în aceeași ipoteză, să restrângă validitatea teritorială a permisului de ședere sau documentului înlocuitor, pe care le deține persoana în cauză, la un departament sau la o parte din acesta din urmă, la una sau mai multe circumscripții, la alegerea sa. Mențiunea deciziei ministrului francez de interne și al descentralizării sau a comisarului Republicii se regăsește în permisul de ședere al persoanei în cauză.

Străinii vizați la paragraful precedent nu se pot deplasa în afara zonei de validitate a permisului de ședere fără să dețină un salvconduct eliberat de comisarul de poliție sau, în afară de acesta, de jandarmeria locală.

Străinul care își stabilește domiciliul sau rămâne într-o circumscripție teritorială cu încălcarea dispozițiilor prezentului articol i se vor aplica sancțiunile prevăzute pentru contravențiile de gradul cinci.”

Acțiunea principală

11 Din decizia de trimitere, precum și din dosar reiese că domnul Orteiza Olazabal, resortisant spaniol de origine bască, a părăsit Spania în iulie 1986 pentru a intra în Franța, unde a solicitat calitatea de refugiat, care i-a fost refuzată.

12 Pe 23 aprilie 1988, domnul Oteiza Olazabal a fost interpelat pe teritoriul francez în cadrul unei proceduri inițiate în urma răpirii unui industriaș la Bilbao (Spania) revendicată de ETA. Pe 8 iulie 1991, acesta a fost condamnat de Tribunal de grande instance (Tribunalul de Mare Instanță) din Paris (Franța), la optsprezece luni de închisoare, din care opt luni cu suspendare, și la patru ani de interdicție de ședere pentru asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni având ca scop tulburarea ordinii publice prin intimidare sau teroare.

13 Invocând calitatea sa de resortisant comunitar, domnul Oteiza Olazabal a solicitat eliberarea unui permis de rezident. Autoritățile administrative franceze i-au respins cererea, acordându-i autorizațiile provizorii de ședere. Pe de altă parte, acesta a făcut obiectul unei măsuri de supraveghere specială, conform articolului 2 din Decretul nr. 46-448, privind interdicția de a avea reședința în nouă departamente. Validitatea acestei măsuri a luat sfârșit în luna iulie 1995.

14 În anul 1996, domnul Oteiza Olazabal, care până în acel moment locuia în departamentul Hauts-de-Seine (regiunea Île-de-France), a decis să se stabilească în departamentul Pyrénées-

Atlantiques (regiunea Aquitania), învecinat cu Spania, mai precis cu Comunitatea autonomă a Țării Bascilor.

15 Având în vedere informațiile serviciilor de poliție care subliniază că domnul Oteiza Olazabal a continuat să întrețină raporturi cu ETA, ministrul de interne a decis, prin Decretul din 21 martie 1996, adoptat pe baza articolului 2 din Decretul nr. 46-448, să îi interzică acestuia să aibă reședința în 31 de departamente pentru a-l îndepărta de frontiera spaniolă. Prin Decretul din 25 iunie 1996, prefectul departamentului Haut-de-Seine i-a interzis să părăsească acest departament fără autorizație.

16 Domnul Oteiza Olazabal a sesizat tribunal administrativ (Tribunalul Administrativ) din Paris cu o cerere introductivă de anulare a acestor două decrete, pe care tribunalul a admis-o prin Hotărârea din 7 iulie 1997. Această hotărâre a fost confirmată de cour administrative d'appel (Curtea Administrativă de Apel) din Paris (Franța) prin Hotărârea din 18 februarie 1999.

17 Aceste instanțe au considerat că dispozițiile articolelor 6, 8 A și 48 din tratat, precum și cele ale Directivei 64/221, astfel cum au fost interpretate de Curte din Hotărârea din 28 octombrie 1975, Rutili (36/75, Rec., p. 1219), se opuneau luării unor astfel de măsuri împotriva domnului Oteiza Olazabal.

18 Ministrul francez de interne a introdus un recurs împotriva hotărârii adoptate de cour administrative d'appel în fața Conseil d'État.

19 Conseil d'État a considerat, în primul rând, că, chiar dacă articolul 8 A din tratat recunoaște oricărui cetățean din Uniune dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, acest fapt este valabil sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de prezentul tratat și de dispozițiile adoptate în vederea aplicării sale. De asemenea, interzicerea discriminării exercitate pe motiv de cetățenie sau naționalitate nu este prevăzută la articolul 6 din tratat decât în domeniul de aplicare al tratatului, fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede. De altfel, articolul 48 din tratat, care menționează, la alineatul (1), că libera circulație a lucrătorilor este garantată în cadrul Comunității, și care precizează, la alineatul (3), că această libertate implică dreptul de a accepta oferte reale de încadrare în muncă și de a circula liber în acest scop pe teritoriile statelor membre, ar rezerva în mod expres ipoteza restricțiilor justificate de motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică.

20 În continuare, Conseil d'État a arătat că, potrivit jurisprudenței Curții, rezerva prevăzută la articolul 48 alineatul (3) din tratat permite statelor membre ca, din motive de ordine publică, să ia, cu privire la resortisanți ai altor state membre, măsuri de interzicere a intrării pe teritoriul lor național sau de îndepărtare de pe acesta, pentru ca acestea nu le-ar putea aplica propriilor resortisanți.

21 În cele din urmă, acesta a constatat că principiul proporționalității impune ca măsurile luate în vederea apărării ordinii publice să fie apte de a realiza obiectivul vizat și să nu depășească ceea ce este necesar în acest scop. Astfel, acesta a subliniat că o măsură care restrânge validitatea teritorială a unui permis de ședere este mai puțin riguroasă decât o decizie de expulzare.

22 În lumina acestor considerații, nefiind sigur în ceea ce privește validitatea, în raport cu dreptul comunitar, a unei măsuri care limitează dreptul de ședere a unui resortisant al unui alt

stat membru la o parte a teritoriului național, Conseil d'État a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„[D]ispozițiile articolelor 6, 8 A și 48 din Tratatul de la Roma, devenite articolele 12 [CE], 18 [CE] și, respectiv, 39 [CE], principiul proporționalității aplicabil în dreptul comunitar, precum și dispozițiile dreptului derivat adoptate pentru a asigura punerea în aplicare a tratatului, în special Directiva 64/221/CEE din 25 februarie 1964, se opun ca un stat membru să poată lua, cu privire la un resortisant al unui alt stat membru care intră sub incidența dispozițiilor tratatului, o măsură de control administrativ care să limiteze, sub controlul judiciar al legalității, șederea acestui resortisant la o parte a teritoriului național, în cazul în care motivele de ordine publică se opun șederii sale pe restul teritoriului, sau, într-o astfel de ipoteză, singura măsură care limitează șederea ce poate fi luată în mod legal împotriva acestui resortisant constă într-o măsură de interdicție totală a teritoriului luată în conformitate cu dreptul național?”

Cu privire la întrebarea preliminară

23 Cu titlu preliminar, trebuie să se stabilească dispozițiile tratatului aplicabile unei acțiuni precum cea principală. În această privință, din observațiile prezentate Curții, reiese că domnul Oteiza Olazabal a exercitat, pe toată perioada relevantă în sensul acțiunii principale, o activitate de lucrător salariat în Franța.

24 În aceste împrejurări, reiese că această cauză intră în domeniul de aplicare al articolului 48 din tratat.

25 Prin urmare, nu este necesară interpretarea articolului 6 din tratat. Astfel, această dispoziție, care consacră principiul general al nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate nu se aplică în mod independent decât în situațiile reglementate de dreptul comunitar pentru care tratatul nu prevede o normă specifică de nediscriminare (a se vedea în special Hotărârea din 25 iunie 1997, Mora Romero, C-131/96, Rec., p. I-3659, punctul 10).

26 De asemenea, trebuie să se evidențieze faptul că articolul 8 A din tratat, care enunță, în general, dreptul, pentru orice cetățean al Uniunii, de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, își găsește o expresie specifică la articolul 48 din tratat în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor. Or, în măsura în care acțiunea principală intră sub incidența acestei din urmă dispoziții, nu este necesar să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 8 A din tratat (în ceea ce privește libertatea de stabilire, a se vedea Hotărârea din 29 februarie 1996, Skanavi și Chryssanthakopoulos, C-193/94, Rec., p. I-929, punctul 22).

27 Articolul 48 din tratat garantează în special resortisantului unui stat membru, dreptul de ședere într-un alt stat membru pentru a desfășura o activitate salariată. Cu toate acestea, în temeiul alineatului (3), pot fi aduse restricții acestui drept în măsura în care acestea sunt justificate de motive de ordine publică, siguranța publică și sănătate publică.

28 În cauza Rutili, citată anterior, la care face referire instanța de trimitere, Curtea a fost întrebată cu privire la interpretarea noțiunii „restricții justificate de motive de ordine publică” și a adus anumite clarificări.

29 În primul rând, aceasta a răspuns întrebărilor preliminare că expresia „sub rezerva restricțiilor justificate de motive de ordine publică” din articolul 48 din tratat nu se referă doar la actele cu putere de lege și actele administrative pe care fiecare stat membru le-a adoptat pentru a limita, pe teritoriul său, libera circulație și șederea resortisanților altor state membre,

ci și la deciziile individuale luate în aplicarea unor astfel de acte putere de lege și acte administrative.

30 În al doilea rând, aceasta a hotărât că justificarea măsurilor destinate asigurării ordinii publice este apreciată în funcție de toate normele de drept comunitar care au ca obiect, pe de o parte, limitarea aprecierii discreționare a statelor membre în domeniu și, pe de altă parte, garantarea apărării drepturilor persoanelor cărora li se aplică măsurile restrictive.

31 Curtea a adăugat că asemenea limite și garanții rezultă în special din obligația, impusă statelor membre, de a-și întemeia măsurile adoptate exclusiv pe comportamentul individual al persoanelor care fac obiectul acestora, de a nu adopta măsuri în această privință care pot fi utilizate în scopuri diferite de cerințele de ordine publică sau care aduc atingere exercitării drepturilor sindicale, de a comunica fără întârziere oricărei persoane căreia i se aplică măsurile restrictive, cu excepția cazului în care respectivele măsuri sunt contrare siguranței statului, motivele care stau la baza deciziei adoptate și, în cele din urmă, de a asigura exercitarea efectivă a căilor de atac.

32 În special, Curtea a declarat că măsuri restrictive privind dreptul de ședere limitate la o parte a teritoriului național pot fi impuse, de către un alt stat membru, în ceea ce privește resortisanții unor state membre cărora li se aplică dispozițiile tratatului, doar în cazul și în condițiile în care asemenea măsuri se pot aplica resortisanților statului în cauză.

33 Pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere în prezenta cauză, trebuie ca acest din urmă răspuns, care este în centrul acțiunii principale, să fie încadrat în context

34 În această privință, trebuie reamintit că, în cauza Rutili, citată anterior, situația viza un resortisant italian care avea reședința în Franța încă de la naștere și care, în acest stat membru, făcea obiectul măsurilor restrictive privind dreptul de ședere în temeiul activităților politice și sindicale. Acesta fusese acuzat de anumite activități care au constat, în special, în acțiuni cu caracter politic cu ocazia desfășurării alegerilor legislative din martie 1967 și a evenimentelor din mai-iunie 1968, precum și în participarea sa la o manifestație în timpul comemorării din 14 iulie 1968.

35 În schimb, pârâtul din acțiunea principală a fost condamnat în Franța la optsprezece luni de închisoare, precum și la patru ani de interdicție de ședere pentru asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni având ca scop tulburarea ordinii publice prin intimidare sau teroare. Din dosar reiese că măsurile de control administrativ luate împotriva sa și a căror legalitate face obiectul procedurii principale erau motivate de faptul că acesta făcea parte dintr-un grup armat și organizat a căror activitate constituia o tulburare a ordinii publice pe teritoriul francez. Pe de altă parte, prevenirea unei asemenea activități poate să fie considerată relevantă pentru menținerea siguranței publice.

36 În plus, trebuie să se noteze că, în Cauza Rutili, citată anterior, instanța de trimitere avea îndoieli dacă o situație concretă precum cea a domnului Rutili, care își exercitase drepturile sindicale, permitea adoptarea unei măsuri care să vizeze apărarea ordinii publice. În schimb, în prezenta cauză, instanța de trimitere pleacă de la premisa că motivele de ordine publică se opun șederii pe o parte a teritoriului a lucrătorului migrant care face obiectul acțiunii principale și că, în absența posibilității de adoptare a unei măsuri de interdicție de ședere pe acea parte a teritoriului, acestea ar putea justifica o măsură de interdicție de ședere pe întreg teritoriul.

37 În aceste condiții, este necesar să se examineze dacă articolul 48 se opune ca un stat membru să ia, cu privire la un lucrător migrant resortisant al unui alt stat membru, măsuri de control administrativ care să limiteze dreptul de ședere al acestui lucrător migrant la o parte a teritoriului național.

38 Astfel cum, în mod întemeiat, a subliniat avocatul general la punctul 29 din concluzii, nu rezultă din modul de redactare a articolului 48 alineatul (3) din tratat că restricțiile impuse liberei circulații a lucrătorilor justificate de motive de ordine publică ar trebui întotdeauna să aibă aceeași sferă de aplicare teritorială ca și drepturile conferite de această dispoziție. Mai mult, dreptul comunitar derivat nu se opune acestei interpretări. Astfel, dacă articolul 6 alineatul (1) punctul (a) din Directiva 68/360 cere ca permisul de ședere să fie valabil pe întreg teritoriul statului membru care l-a eliberat, articolul 10 din aceeași directivă permite derogarea de la această dispoziție, în special din motive de ordine publică.

39 Trebuie să se reamintească faptul că rezerva prevăzută la articolul 48 alineatul (3) din tratat dă posibilitatea statelor membre, confruntate cu o amenințare reală și suficient de gravă care afectează un interes fundamental al societății, să aducă restricții liberei circulații a lucrătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 octombrie 1977, Bouchereau, 30/77, Rec., p. 1999, punctul 35, și Hotărârea din 5 februarie 1991, Roux, C-363/89, Rec., p. I-273, punctul 30).

40 Curtea a hotărât în repetate rânduri că rezervele inserate în articolul 48 din tratat și în articolul 56 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 46 CE) permit statelor membre să ia, cu privire la resortisanții altor state membre, în special din motive de ordine publică, măsuri pe care acestea nu le-ar putea aplica propriilor resortisanți, rezerve în sensul că nu au puterea de a-i expulza pe aceștia din urmă de pe teritoriul național sau de a le interzice accesul pe acest teritoriu (a se vedea Hotărârea din 4 decembrie 1974, Van Duyn, 41/74, Rec., p. 1337, punctele 22 și 23, Hotărârea din 18 mai 1982, Adoui și Cornuaille, 115/81 și 116/81, Rec., p. 1665, punctul 7, și Hotărârea din 17 iunie 1997, Shingara și Radiom, C-65/95 și C-111/95, Rec., p. I-3343, punctul 28).

41 În situațiile în care resortisanților altor state membre li se pot aplica măsuri de îndepărtare sau de interdicție de ședere, aceștia sunt de asemenea susceptibili să facă obiectul unor măsuri mai puțin grave decât cele constituite de restricțiile parțiale ale dreptului de ședere al acestora, justificate de motive de ordine publică, fără să fie nevoie ca măsuri identice să poată fi aplicate de statul membru în discuție propriilor resortisanți.

42 Totuși, trebuie să se amintească faptul că un stat membru nu ar putea, în temeiul rezervei referitoare la ordinea publică înscrisă în articolele 48 și 56 din tratat, să adopte măsuri împotriva unui resortisant al altui stat membru din cauza unui comportament care, în cazul resortisanților primului stat membru, nu conduc la măsuri represive sau alte măsuri reale și efective destinate combaterii acestui comportament (a se vedea în acest sens Hotărârea Adoui și Cornuaille, citată anterior, punctul 9).

43 De asemenea, trebuie să se reamintească faptul că o măsură restrictivă a unei a dintre libertățile fundamentale garantate de tratat nu poate fi justificată decât dacă respectă principiul proporționalității. În acest sens, este necesar ca o astfel de măsură să fie adecvată pentru a garanta îndeplinirea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru îndeplinirea acestuia (Hotărârea din 30 noiembrie 1995, Gebhard, C-55/94, Rec., p. I-4165, punctul 37).

44 De asemenea, trebuie să se sublinieze că este de competența instanțelor naționale să controleze dacă măsurile luate în prezenta cauză se raportează efectiv la un comportament

individual care constituie o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau siguranța publică și dacă acestea respectă, pe de altă parte, principiul proporționalității.

45 În consecință, trebuie să se răspundă la întrebarea preliminară că nici articolul 48 din tratat, nici dispozițiile dreptului derivat care pun în aplicare libera circulație a lucrătorilor nu se opun ca un stat membru să ia, cu privire la un lucrător migrant resortisant al altui stat membru, măsuri de control administrativ care limitează dreptul de ședere a acestui lucrător la o parte a teritoriului național, cu condiția ca

– motivele de ordine publică sau siguranță publică întemeiate pe comportamentul individual să o justifice,

– în absența unei astfel de posibilități, aceste motive să nu poată conduce, din cauza gravității lor, decât la o măsură de interdicție a șederii sau de îndepărtare de pe întreg teritoriul național

– și comportamentul pe care statul membru în cauză urmărește să îl prevină să dea loc, în cazul în care aparține propriilor resortisanți, unor măsuri represive sau altor măsuri reale și efective destinate să îl combată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Cheltuielile efectuate de guvernele francez, belgian, spaniol și italian, precum și de Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța națională, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Conseil d'État din Franța, prin Decizia din 29 decembrie 2000, declară:

Nici articolul 48 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 39 CE), nici dispozițiile dreptului derivat care pun în aplicare libera circulație a lucrătorilor nu se opun ca un stat membru să ia, cu privire la un lucrător migrant resortisant al altui stat membru, măsuri de control administrativ care limitează dreptul de ședere a acestui lucrător la o parte a teritoriului național, cu condiția ca

– motivele de ordine publică sau siguranță publică întemeiate pe comportamentul individual să o justifice,

– în absența unei astfel de posibilități, aceste motive să nu poată conduce, din cauza gravității lor, decât la o măsură de interdicție a șederii sau de îndepărtare de pe întreg teritoriul național

– și comportamentul pe care statul membru în cauză urmărește să îl prevină să dea loc, în cazul în care aparține propriilor resortisanți, unor măsuri represive sau altor măsuri reale și efective destinate să îl combată.

Rodríguez Iglesias
Schintgen
La Pergola
Macken

Puissochet
Gulmann
Jann
Colneric
Cunha Rodrigues

Wathelet
Edward
Skouris
von Bahr

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 26 noiembrie 2002.

Grefier
R. Grass

Președinte
Rodríguez Iglesias